

Nærings- og handelsdepartementet
Postboks 8014 Dep.
0030 OSLO

Oslo, 21.02.07

Høringsuttalelse fra Attac Norge om tjenstedirektivet

Det vises til departementets brev av 22. desember 2006

Attac Norge er bekymret over NHDs hastebehandling av EUs tjenstedirektiv, og vil oppfordre departementet til å tillate – og tilrettelegge for – en demokratisk og opplyst debatt om direktivet. Dette vil nødvendigvis måtte innebære

1. en omfattende redegjørelse, gjennomført av et bredt sammensatt utvalg, for hvilke konsekvenser en implementering av tjenstedirektivet vil medføre.
2. at det settes av langt mer tid til behandlingen av direktivet.

Attac oppfatter tjenstedirektivet som selve spydspissen i Lisboa-strategien som EU har lansert for å gjøre europeiske storkonsern til de mest konkurransedyktige i verden. Virkemidlene som skal benyttes er mer fleksibilitet i arbeidslivet, økt konkurranse i tjenstesektoren og enda større lønnsforskjeller mellom spesialisert og ufaglært arbeidskraft. Logikken bak tjenstedirektivet synes å være at de som tjener dårligst og har de verste arbeidsforholdene i norsk og europeisk arbeidsliv i dag, skal få det enda tøffere i framtiden.

Motstanden mot tjenstedirektivet de to siste årene har vært hardere enn mot noe annet direktivforslag i EUs historie. I likhet med europeisk fagbevegelse, har Attac i Europa vært bekymret for hvordan direktivet ville komme til å undergrave sosial velferd og lønns- og arbeidsforhold i store deler av EU og EØS-området.

Det politiske grunnlaget for den internasjonale Attac-bevegelsen har hele tiden vært knyttet til motstanden mot de negative konsekvensene av den økonomiske globaliseringen. Med den økte liberaliseringen av handelen med tjenester over landegrensene etter at en rekke østeuropeiske land kom med i EU, er enkeltmennesket blitt det objektet som skal sikre økt fortjeneste i næringslivet. Tjenstedirektivet vil styrke en negativ utvikling der arbeidstakere konkurrerer seg i mellom om hvem som kan tilby den billigste arbeidskraften.

Om politisk behandling av tjenstedirektivet i Norge

Attac ser ingen gode grunner til å hastebehandle EUs tjenstedirektiv. Argumentasjonen fra departementet har vært at *"Teksten og innholdet i tjenstedirektivet som nå er vedtatt og ferdigbehandlet i EU er allerede vel kjent for norske høringsinstanser"*. (statssekretær Frode Berge, NHDs nettside). Dette utsagnet er lite kompatibelt med påstandene om at EUs tjenstedirektiv i de siste behandlingsrundene har gjennomgått omfattende endringer. Noe av utfordringen med dette direktivet er imidlertid at til tross for at selve lovteksten er kjent, er det et stort mangfold i tolkningene av direktivet. Det er Attac Norge sin oppfatning at det er

departementets ansvar å sørge for en bredest mulig konsekvensutredning av direktivet for å tilstrebe et godt beslutningsgrunnlag. Nedenfor nevnes noen av sakene NHD bør utrede nærmere.

Gjelder opphavslandsprinsippet fortsatt?

Professor Finn Arnesens rapport "Virkningen av at opprinnelseslandsprinsippet er tatt ut av tjenstedirektivet" konkluderer med at:

"Gjennomgangen vil vise at det er tvilsomt om det er adgang til å stille noen særlige krav utover dem som følger uttrykkelig av direktivet, slik at det kan virke som endringen er av mer kosmetisk enn praktisk betydning"

Denne konklusjonen må følges opp av en videre klargjøring av hvilke krav det er adgang til stille, og hvilke krav som vil være umulig å stille til arbeidsplasser i Norge. Hvordan stemmer denne listen overens med tiltakene foreslått i regjeringens handlingsplan mot sosial dumping?

Privatisering og rekommunalisering

Et viktig moment i motstanden mot direktivet i EU-systemet har vært frykten for at tjenstedirektivet vil medføre økt privatisering og hindre muligheten til rekommunalisering. Den rød-grønne EU-parlamentsgruppen GUE/NGL mener at dette er tilfellet med det nå vedtatte direktivet. Dette er i så fall en klar innskrenkning av det politiske handlingsrommet, og Attac vil be departementet undersøke disse problemstillingene nærmere.

Utdanning

Attac frykter at tjenstedirektivet vil åpne for en tvangsprivatisering av utdanningssektoren. I følge direktivet vil en sektor kunne åpnes for konkurranse så lenge det allerede er aktører på markedet som driver kommersielt. Dette kan ramme utdanningssektoren, hvor vi i Norge finner flere private leverandører. Vil det at utdanningssektoren i Norge allerede har kommersielle aktører føre til en privatisering av norsk utdanning?

Arbeidsrett

Tjenstedirektivet skal ikke gripe inn mot "nasjonal rett som respekterer fellesskapsretten". EU-retten er altså overordnet norsk arbeidsrett. På hvilke punkter avviker EU-retten med nasjonal rett, og hvilke konsekvenser vil dette få?

Tjenstedirektivet – et rammedirektiv

Arnesen skriver i sin rapport at

"Direktivet kan også tenkes å bli brukt, av så vel parter som domstoler, som argument for at løsninger som svarer til dem som er valgt i direktivet også skal legges til grunn utenfor direktivets nedslagsfelt."

Hvilke nye områder kan tjenstedirektivet tenkes å skape rettslig presedens for, og hva vil konsekvensene av dette bli?

Økt konkurranse gir økt fare for sosial dumping

Tjenstedirektivet vil føre til at det blir langt flere utenlandske tjenesteytere i Norge. De vil særlig rykke inn i de delene av arbeidslivet der det ikke fins tariffavtaler. Ingen norsk lov hindrer en arbeidsgiver å tilby lønn langt under vanlig norsk lønnsnivå.

Allmenngjøring av tariffavtaler har i det siste blitt brukt for å sikre at tariffbestemte minstelønnssatser skal gjelde i utsatte bransjer og distrikt. Men det er vanskelig å kontrollere hvilken lønn utenlandske arbeidstakere faktisk får, og allmenngjøring har vist seg å bare være

effektivt der en har et godt utbygd apparat av lokale tillitsvalgte tett innpå de aktuelle arbeidsplassene.

Økt konkurranse på tjenestemarkedet øker også konkurransen på arbeidsmarkedet. Denne konkurransen skal skje på et arbeidsmarked som omfatter 28 land med enorme forskjeller i lønns- og arbeidsvilkår, i regelverk og i vilkår for fagorganisering – og der de fleste land har tilpassa seg årelang massearbeidsløshet. Derfor vil forslaget til tjenestedirektiv øke faren for sosial dumping. Særlig vil det ramme de delene av arbeidslivet der arbeidstakerne fra før er mest maktesløse. ILO-konvensjonen 94 er et eksempel på et viktig tiltak for å hindre sosial dumping. Attac frykter at denne konvensjonen er i strid med tjenestedirektivet og ber om at regjeringen vil sikre at ILO konvensjonen 94 kan benyttes i fremtiden.

Avsluttende bemerkninger

Det er høyst uklart hvilke konsekvenser tjenestedirektivet vil få på en rekke viktige områder. At EF-domstolen i stor grad vil avgjøre disse, gjør bekymringen større. Attac ser det som svært uheldig at politikk omgjøres til juss på denne måten. For befolkningen både i Norge og Europa kan EUs tjenestedirektiv bli det mest dramatiske angrepet på sosiale velferdsordninger og anstendige arbeidsforhold på mange år. Attac Norge mener at den norske regjeringen må bruke reservasjonsretten i EØS-avtalen for å hindre at tjenestedirektivet blir til norsk lov.

Med vennlig hilsen

Marte Nilsen,
Leder i Attac Norge

Maria Walberg
Nestleder i Attac Norge